

OLAJOS NÖVÉNYFAJOK ÉS NEM KALÁSZOS GABONAFÉLÉK TAVASZI SZEMLÉJE

nébih

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Europai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TÉRSÉGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

Nébih Fajtakísérleti Állomásainak bemutató üzemi programja és fejlesztése

*Bemutató üzemi célok a megvalósulási
helyszínek függvényében:*

Tordas	kertészeti (zöldség, gyümölcs) fajok, szántóföldi és üvegházi termesztési körülmények, ökológiai gazdálkodásra alkalmas fajták vizsgálata
Pölöske	kertészeti (gyümölcs) fajok vizsgálata
Székkutas	szántóföldi fajok vizsgálata
Monorierdő	erdészeti fajok vizsgálata, fajtakitermesztés, burgonya rezisztenciavizsgálat

A Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (továbbiakban: Nébih) Mezőgazdasági Genetikai Erőforrások Igazgatósága végzi a fajtaelismeréshez szükséges vizsgálatokat és a fajtakitermesztést (posztkontroll vizsgálat). A hazánkban elismert fajták az Európai Unió egész területén szaporíthatók és forgalmazhatóak.

A fajtakísérleti állomások az ország fontosabb termőterületein helyezkednek el. A fajtakísérleteket a hazai és nemzetközi jogszabályokban foglaltak figyelembevételével, egységes módszertan alapján végezzük.

A fajtakísérleti és fajtakitermesztő állomások modernizálásával, olyan növényfajtakísérleteket lehet végezni, melyekkel limitálhatóak a mezőgazdasági termesztés bizonytalanságából adódó negatív hatások,

növelhető a termésbiztonság, valamint a növényi kórokozók, kártevőkkel szembeni ellenállóképeség. A gazdálkodók olyan innovatív ismereteket, növénykultúrákat (fajtákat), környezetvédelmi megoldásokat ismerhetnek meg, amelyek alkalmazása révén optimalizálhatják a termelést, csökkenthetik a szennyezőanyag kibocsátást, valamint eredményesen alkalmazkodhatnak a fenntartható fejlődés feltételeihez.

A Székkutasi állomás 60,57 ha földterülettel rendelkezik Csongrád-Csanád vármegyében

Nagyon jó minőségű, 30-35 Ak értékű, mészlepedékes csernozjomtalaj, igen magas foszfor- és káliumtartalommal, Arany-féle kötöttségi szám: 45-50. Az állomáson szántóföldi fajok vizsgálata történik.

Bemutató üzemi látogatási programok:

1. GÉV vizsgálatok bemutatása
2. Kalászosok bemutatása
3. Kalászosok rezisztenciája „1. séta”
4. Kalászosok rezisztenciája „2. séta”
5. Kísérleti eredmények használata
6. Kórtani bemutató
7. Kukorica és cirok fajtabemutató
8. Méhészeti foglalkozás
9. Olajos növényfajok és nem kalászos gabonafélék nyári szemléje
10. **Olajos növényfajok és nem kalászos gabonafélék tavaszi szemléje**
11. Olajos növényfajok őszi szemléje
12. Székkutasi állomás bemutató program

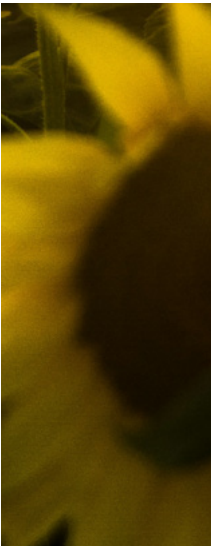

Napraforgó gazdasági értékvizsgálatok gyakorlati végrehajtása

Kísérleti helyek száma: 7 hely; Szakmai minimum: (minimum 4 értékelhető hely). Kísérlet időtartama: 3 év. Két év, amennyiben valamennyi eredmény megerősítő pozitív tendenciát mutat.

Kísérletek elrendezése, tenyészterület, parcella méret. A kísérletek 4 ismétléses véletlen blokkelrendezésűek az állomásra meghatározott randomizáció szerint beállítva. Egy-egy kísérlettípusban maximum 25 fajta szerepelhet. A sorok száma 4, vetésmélység 5-6 cm.

Vetési sortáv (cm)	70 cm	73 cm	75 cm	76 cm	Hektáron kénti elméle ti tőszám
Bruttó parcellaméret (m²)	2,80×9,20	2,92×9,20	3,00×9,20	3,04×9,20	
Soronkénti tőszám					
Igen korai csoport	31 tő	32 tő	33 tő	34 tő	48 200
Korai csoport	31 tő	32 tő	33 tő	34 tő	48 200
Középérésű csoport	31 tő	32 tő	33 tő	34 tő	48 200
Étkezési hántolási madáreleség csoport:	31 tő	32 tő	33 tő	34 tő	35 700
V/1. IMISun Imazamox rezisztens korai kezelt	31 tő	32 tő	33 tő	34 tő	48 200
V/2. IMISun Imazamox rezisztens közép kezelt	31 tő	32 tő	33 tő	34 tő	48 200
V/3. CLHA Plus Imazamox rezisztens korai kezelt	31 tő	32 tő	33 tő	34 tő	48 200
V/4. CLHA Plus Imazamox rezisztens közép kezelt	31 tő	32 tő	33 tő	34 tő	48 200
VI/1. HO igen korai	31 tő	32 tő	33 tő	34 tő	48 200
VI/2. HO korai	31 tő	32 tő	33 tő	34 tő	48 200
VI/3. HO közép	31 tő	32 tő	33 tő	34 tő	48 200
VII/1. SU korai kezelt	31 tő	32 tő	33 tő	34 tő	48 200
VII/2. SU közép kezelt	31 tő	32 tő	33 tő	34 tő	48 200
VIII/1. AIR korai kezelt	31 tő	32 tő	33 tő	34 tő	48 200
VIII/1. AIR közép kezelt	31 tő	32 tő	33 tő	34 tő	48 200

A különböző típusú HO napraforgó hibridek a csoportokban kerülnek elvetésre.

Kísérlet beállítása

A terület kiválasztása: Kísérletet csak megfelelő kultúrállapotú, nehezen irtható gyomoktól és talajlakó állati kártevőktől, barázdáktól, és bakháktól mentes, a talajféleségnek és termőréteg mélységnek megfelelő művelésben részesített, homogen talajminőségű táblába szabad elhelyezni. Kísérletet ismeretlen agrotechnikai előtörténetű, nem azonos előveteményű táblába elhelyezni nem szabad! A kísérleti területet az elővetemény lekerülésétől a kísérlet vetéséig folyamatosan gyommentesen kell tartani. Kísérlet után legalább három évig nem kerülhet ugyanarra a területre újabb kísérlet. Elővetemény korlátozás: napraforgó, repce, szója.

Tápanyag utánpótlás: A kísérleti területre szerves trágyát kijuttatni csak a kísérlet előveteménye alá, vagy azt megelőzően szabad. A szerves trágyát, amennyiben az nem volt vizsgálva, a tápanyag mérlegbe nem kell beállítani. A műtrágya adagokat a kísérleti területre vonatkozó 5 éven belül elvégzett talaj-tápanyag vizsgálatra épített műtrágya mérleg alapján kell meghatározni, a termőtajra jellemző termés-szinthez igazítva.

Vegyszeres gyomirtás: Napraforgó kísérleti módszertan: a vegyszeres gyomirtást a növényállományra nézve a lehető legkisebb várható fitotoxikus kárt okozó engedélyezett gyomirtó szerekkel szabad végezni, alapkezelés kötelező.

Vetés: A vetés javasolt ideje: április 10-20.

Vetés módja, paraméterei: A vetőmagokkal egy időben minden állomás megkapja a kísérlet vetésére vonatkozó útmutatót. Az útmutatóban a fajtasorrendet közöljük és a különleges igényeket. Gépi vetésnél a helyre vetés engedélyezett, más esetben az előre megadott tőtávolság felére kell vetni. Az egyelést 4-5 leveles korban végezzük. A kísérlet vetését úgy ütemezzük, hogy kísérleti mennyiséget (éréscsoport) egy nap alatt elvethessük. A kísérletben csak olyan fajta vethető, melynek csírázási %-a és tisztaság %-a a kívánalmaknak megfelel.

Kísérleti parcellák jelzése, kezelése:

A kísérleti parcellákat a Nébih a vetést követő 3 héten belül mind a négy ismétlésben ellátja egyértelmű, tartós jelzésekkel. A parcellavégeket kelés után ki kell egyenesíteni úgy, hogy a parcellák hossza egyenlő legyen. Az első ismétlésben a Nébih feltünteti a bejelentőívben szereplő nemesítői jelzést, a további ismétlésekben a randomizációs sorszámot. Kísérletek jelzése: I. igen korai, II. korai érésű fajták, III. középérésű fajták, IV. étkezési, hántolási, madáreleség csoport, V/1. IMISun Imazamox -rezisztens korai kezelt, V/2. IMISun Imazamox -rezisztens közép kezelt, V/3. CLHA Plus Imazamox-rezisztens korai kezelt, V/4. CLHA Plus Imazamox-rezisztens közép kezelt, VI/1. HO igen korai, VI/2. HO korai, VI/3. HO közép, VII/1. SU korai kezelt, VII/2. SU közép kezelt, VIII/1. AIR korai kezelt, VIII/2. AIR közép kezelt.

Növényápolás, növényvédelem: A növényvédelmi eljárást csak a kultúrára nézve a lehető legkisebb várható fitotoxikus hatást okozó növényvédő szerrel lehet végezni.

Talajfertőtlenítés: engedélyezett szerrel történhet. Gyomirtás: engedélyezett gyomirtó szerrel történhet. Kártevők elleni védelem: a kísérlet minden állati kártevőtől meg kell védeni. Kórokozók elleni védelem: gombabetegségek ellen vegyszeres védekezés nem alkalmazható.

Öntözés: A teljesítményvizsgálatok természetes csapadékvizonyok között folynak. Öntözés automatikusan csak kelesztés céljából adható. Egyéb, a növényállomány megmentését célzó öntözés csak az állomásvezető tájékoztatása alapján, a fajtakísérleti referens hozzájárulásával végezhető.

Betakarítás: Az aratás megkezdhető, ha az adott kísérlet típusban legalább a standard fajták elérik a 18% nedvességtartalmat. A betakarítás a parcellakombájnnal egy menetben történik, egy kísérlet típus valamennyi betakarítását egy napon belül be kell fejezni.

Őszi káposztarepce gazdasági értékvizsgálatok gyakorlati végrehajtása

Kísérleti helyek száma: Őszi káposztarepce: szakmai minimum: 7 hely (minimum 4 értékelhető hely). Tavaszi káposztarepce: szakmai minimum: 5 hely (minimum 3 értékelhető hely).

Kísérlet időtartama. Őszi káposztarepce: 3 év, de 2 év, ha valamennyi eredmény megerősítő, pozitív tendenciát mutat. Tavaszi káposztarepce: 2 év.

Kísérletek elrendezése, tenyésztérület, parcella méret: Repce kísérleti módszertan: A kísérletek 4 ismétléses véletlen blokk elrendezésűek az állomásra meghatározott randomizáció szerint beállítva. Egy-egy kísérlet típusban maximum 25 fajta szerepelhet, bruttó parcellaméret: 1,40 x 9,20 m, sorok száma: 6 db, vetésmélység: 3-4 cm, sortávolság: 24 cm, csíraszám: őszi és tavaszi fajták: 650.000 csíra/ha, őszi és tavaszi hibridek: 450.000 csíra/ha.

Szója gazdasági értékvizsgálatok gyakorlati végrehajtása

Kísérleti helyek száma: szakmai minimum: 5 hely (minimum 3 értékelhető hely).

Kísérlet időtartama: 3 év. Két év, amennyiben valamennyi eredmény megerősítő pozitív tendenciát mutat.

Kísérletek elrendezése, tenyésztérület, parcella méret: A kísérletek 4 ismétléses véletlen blokk elrendezésűek, az állomásra meghatározott randomizáció szerint beállítva. Egy-egy kísérlet típusban maximum 25 fajta szerepelhet. Sorok száma: 3, sortávolság: 50 cm.

Bruttó parcella mérete: parcella hossz: 9,2 m parcella szélesség: 150 cm parcella terület: 13,8 m².

Vetendő csíraszám: igen korai, korai csoport: 600 ezer db/ha, középérésű, kései csoport: 500 ezer db/ha.

Kísérletek jelölése: igen korai, korai, középérésű, kései csoport.

Kukorica és cirokfélék gazdasági értékvizsgálatok gyakorlati végrehajtása

Bejelentés

A növényfajták állami elismeréséhez és a növényfajta-oltalom megszerzéséhez szükséges kísérleti vizsgálatokat a Fajta-minősítő Bizottság által jóváhagyott módszertan szerint, a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (továbbiakban: Nébih) végzi.

A fajtajelöltek bejelentést hivatalos bejelentőíven és mellékletein kell megtenni, az adatok valóságát a bejelentő, illetve képviselője aláírásával igazolja. A Hivatal a bejelentőíveket beérkezési sorrend alapján érkezteti és iktatja. Az iktatás során rögzíti a fajtajelölt nevét vagy nemesítői jelzését. A fajta azonosítása a vizsgálat ideje alatt a nyilvántartási szám alapján történik. Kukorica és cirokfélék esetében a bejelentési határidő február 10. A határidő után beérkezett bejelentéseket csak a következő évben lehet kísérletbe állítani.

A kísérleti vetőmagok (kukorica és a cirokfélék esetében is) beérkezési határideje március 15. A vetőmagokra vonatkozó minőségi követelményeket a 40/2004. (IV.7.) FVM rendelet 5. számú melléklete tartalmazza. A beküldött vetőmagnak kémiai szerektől mentesnek kell lennie, a csávázást a Nébih központilag elvégzi.

Kísérlet tervezés

Az új bejelentésekből és a már vizsgálatban állított fajtajelöltekből a fajtakísérleti referensek összeállítják az adott évre vonatkozó fajtasorrendet, és elkészítik a vetési útmutatót. A fajtasorrend tartalmazza a fajtajelölteket (első-, másod- és harmadévesek), a standardokat, a referencia, illetve hasonlító fajtákat.

A kukorica esetében a fajtákat 7 érescsoportba soroljuk:

- I. szuperkorai érescsoport (csak szemesnél) (FAO szám: 180-239)
- II. igen korai érescsoport (FAO szám: 240-299)
- III. korai érescsoport (FAO szám: 300-399)
- IV. középérésű érescsoport (FAO szám: 400-499)
- V. késői érescsoport (FAO szám: 500-599)
- VI. igen késői érescsoport (csak silónál) (FAO szám: 600-699)
- VII. szuperkésői érescsoport (csak silónál) (FAO szám: 700-)

Ciropfélék esetén a csoportosítás a következő:

I. Szemesciropok:

- korai érésű
- közép érésű
- késői érésű

II. Silóciropok:

- korai érésű
- közép érésű
- késői érésű

III. Seprűciropok

IV. Szudánifű, cirop x szudánifű

A gazdasági érték megállapítása mind a két növényfaj esetében standardok alkalmazásával történik. A standard a tulajdonságok összességét tekintve legkedvezőbb fajták közül választható.

Egy kísérletben a növényfaj jelentőségétől függően 2-3 standardot célszerű alkalmazni.

A kísérletekben használt standardokat a fajtakísérleti referens választja ki az alábbi követelményrendszer szerint:

- A standardnak közismertnek és a köztermesztésben elterjedtnek kell lenni.
- A standardnak több évre előre tekintve képviselni kell az adott fajra, típusra, éréscsoportra, hasznosítási irányra jellemző genetikai haladást, a teljesítmény tekintetében.
- A standard minőségi mutatóinak meg kell felelni a hasznosítási irány követelményeinek.
- A standardnak kórtani tulajdonságok szempontjából legalább átlagos tulajdonságokkal kell rendelkeznie.

A standardváltást a bejelentőkkel egyeztetve a Fajtaminősítő Bizottságnak be kell jelenteni és nyilvánosságra kell hozni. Abban az esetben, ha az új fajtajelölt egy meglévő fajta változataként (pl. ciklozidim toleráns fajta) kerül bejelentésre, akkor az eredeti fajtát, mint hasonlító fajtát is kísérletbe állítják, és ahhoz viszonyítanak.

A vetési útmutató tartalmazza a kísérlet beállítására vonatkozó adatokat, mint: a parcella méretei, tőszám adatok, szemnedvesség mérésekre vonatkozó utasítások, az alkalmazott csávázószerek megnevezés és azok biztonsági adatlapja.

Kísérletek beállítása

A fajtakísérleti állomások a fajtásorrend és a vetési útmutató alapján állítják be a kísérleteket. A minimális helyszám szemes kukorica esetén 7, szuperkorai szemes, silókukorica, illetve ciropfélék esetén 5 hely. Kísérletet csak megfelelő kultúrálapotú, nehezen irtható gyomoktól és talajlakó állati kártevőktől, barázdáktól és baktaktól mentes, a talajféleségnek és termőréteg mélységnek megfelelő művelésben részesített, homogén talajminőségű táblába szabad elhelyezni. Az elővetemény feltétlenül egy növényfaj legyen. A kísérleti területet az elővetemény lekerülésétől a kísérlet vetéséig folyamatosan gyommentesen kell tartani. Kísérlet után legalább három évig nem kerülhet ugyanarra a területre újabb kísérlet.

A vetési útmutató és a metodika tartalmazza az adott faj vetési idejére vonatkozó javasolt vetési időt.

A kukorica vetése helyrevetéssel történik, ahol a kivetendő csíraszámot 15%-kal meg kell növelni, számolva egy átlag 10 %-os ép csíra kipusztulással. A tőszám megállapítása után kézi tőszámbeállítás szükséges az optimális tőszámra. Amennyiben a növényszám nem éri el a minimálisan meghatározott tőszámot, akkor a kísérlet nem értékelhető, azt ki kell zárni.

Kukorica kísérletek elrendezése:

- A kísérletek 4 ismétléses véletlen blokk elrendezésűek.
- Egy-egy kísérletben maximum 40 fajta szerepelhet.
- A kísérleti parcellák 4 sorosak.
- A szemes kukorica parcellák első sora a vízleadás, a silóparcellák első sora a szárazanyag tartalom mérését szolgálja.
- A két középső sor szolgálja a termés megállapítását.
- A parcellák negyedik sorában egyéb megfigyelések folynak.
- Parcellaméret: 920 cm × 280 cm, illetve 920 cm × 304 cm (4 sor, 70 cm vagy 76 cm sortávolsággal, a parcellakombájn sortávolságához igazodva).

Ciroke kísérletek elrendezése:

1. A kísérletek 4 ismétléses véletlen blokk elrendezésűek az állomásra meghatározott randomizáció szerint beállítva.
2. Egy-egy kísérlettípusban maximum 35 fajta szerepelhet.
3. Parcella adatok:
 - Szemesciroke, silóciroke: 9,2m × 2,8m - sorok száma 4, sortávolság 70 cm
 - Seprűciroke: 9,2m × 2,0m - sorok száma 4, sortávolság 50 cm
 - Szudánifű, cirok × szudánifű hibrid: 9,2m × 1,4m - sorok száma 12, sortávolság 10,5-12 cm
4. Vetés mélysége: 2-3 cm

Kísérletek ápolása

- A műtrágya adagokat a kísérleti területre vonatkozó 5 éven belül elvégzett talaj-tápanyag vizsgálatra épített műtrágya mérleg alapján kell meghatározni, a termőtájra jellemző terméshozzához igazítva. A kísérleti területre szerves trágyát kijuttatni csak a kísérlet előveteménye alá vagy azt megelőzően szabad.
- A vegyszeres gyomirtást a növényállományra nézve a lehető legkisebb várható fitotoxikus kárt okozó engedélyezett gyomirtó szerekkel szabad végezni.
- Növényvédelmi eljárást csak a kultúrára nézve a lehető legkisebb várható fitotoxikus hatást okozó növényvédő szerrel szabad végezni. A kísérletet minden állati kártevőtől meg kell védeni. A kórtani tulajdonságok megfigyelése és értékelése érdekében gombabetegségek ellen vegyszeres védekezés nem alkalmazható.
- A teljesítményvizsgálatok természetes csapadékviszonyok között folynak. Öntözés automatikusan csak kelesztés céljából adható.

Adatfelvételezés a tavaszi időszakban kukorica és cirokfélék esetén

1. Vetési idő: Az a nap, amikor a kísérlet vetése megtörtént.
2. Kelés napja: Az a nap, amikor az állomány 50%-a kikelt.
3. Kezdeti fejlődés erőssége: A kezdeti fejlődés erősségét 6-8 leveles állapotban felvételezve bonitálással kell megállapítani, 9-1 értékszámmal értékelve a hibridek között mutatkozó különbséget. 9-es értékkel a legerősebbet, 1-es értékkel a ki nem kelt fajtát kell jelölni.
4. A kikelt tőszám megállapítása: kelés befejezését követően mind a 4 ismétlés mind a négy sorában felvételezendő a betakarítandó sorok kijelölése és a kórtani értékelések megalapozása miatt.

A megfigyeléseket, méréseket az fajtakísérleti állomáson dolgozó kollégák, illetve a fajtakísérleti referens megfigyelőíven rögzítik, ami az állami elismeréshez szükséges értékelés alapja.

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal
Mezőgazdasági Genetikai Erőforrások Igazgatóság

1024 Budapest, Keleti Károly u. 24.

portal.nebih.gov.hu

ugyfelszolgalat@nebih.gov.hu

+36 1 336 9000

